

SİNİR SİSTEMİ VE İLİŞKİLİ BOZUKLUKLAR

Doç. Dr. Öznur Usta Yeşilbalkan

GİRİŞ

Sinir sistemi, farklı vücut bölümlerinin iletişimi için endokrin sistemle birlikte çalışan oldukça karmaşık bir sistemdir. Tüm diğer organları kontrol eder ve sistemlerin işlevlerini dengeli bir şekilde sürdürülmesinde önemli role sahiptir.

Sinir sistemi aynı zamanda vücudun bir bilgisayarıdır çünkü istemli ve istemli olmayan tüm eylemlerin kontrolünden sorumludur ve homeostazisi sürdürmek için vücut organlarının koordinasyonunda temel rol oynar.

Sinir sistemi hastalıkları çok sayıdadır ve bu sistemin karmaşık olması nedeniyle sıklıkla tanıyı belirlemek ve tedavi etmek oldukça zordur.

Bu bölümde sinir sisteminin genel işlevleri, nöronların yapısı, sinir iletimi ve sinaps, impuls, santral ve periferel sinir sisteminin yapı ve işlevleri tartışılmıştır. Aynı zamanda sinir sisteminin bazı hastalıklarından; İntrakraniyal Basınç Artışı, İnme, Parkinson Hastalığı, Alzheimer Hastalığı, Multiple Skleroz ve Epilepsi gibi hastalıkların yönetimi ana hatlarıyla açıklandı.

SİNİR SİSTEMİNİN GENEL İŞLEVLERİ

Sinir sistemi, vücudun elektrokimyasal iletişim ağıdır. Sinir sisteminin üç işlevi;

1. Duysal bilgiyi algılamak ve yorumlamak
2. Alınan duysal bilgi hakkında karar vermek
3. Verilen karara göre motor işlevi yerine getirmektir.

Periferel sinirlerin sonunda yer alan duysal reseptörler vücudun iç ve dış çevresinden gelen bilgileri toplar. Örneğin, ağır hissettiğinizde duysal reseptörler bu bilgiyi toplar. Herhangi bir şey gördüğünüzde, görme reseptörleri olarak adlan-

- Boynunu sıkkan giysiler gevşetilir
- İyileşme pozisyonu verilir (klonik faz sonrası)
- Kardiyak ve solunum işlevleri değerlendirilir
- Oluşan aşırı sekresyon aspire edilir
- Oksijen tedavisi verilir
- İlaç vermek için damar yolu açılmalıdır (özellikle status epileptikusta)
- Nöbete ilişkin aşağıdaki bilgiler kayıt edilmelidir
- Herhangi bir aura
- Davranışsal/motor aktivite
- Bilinç durumu
- İnkontinans
- Nöbetin başlama zamanı
- Tüm nöbetin süresi
- Son nöbetten sonra geçen zaman.

SONUÇ

Sinir sistemi farklı vücut bölümlerinin iletişimi için endokrin sistemle birlikte çalışan oldukça karmaşık bir sistemdir. Tüm diğer organları kontrol eder ve sistemlerin işlevlerini dengeli bir şekilde sürdürülmesinde önemli role sahip olan sinir sistemi, aynı zamanda vücudun bir bilgisayarıdır.

Sinir sistemi hastalıkları çok sayıdadır ve bu sistemin karmaşık olması nedeniyle sıklıkla tanıyı belirlemek ve tedavi etmek oldukça zordur. Bu bölümde sinir sisteminin genel işlevleri, nöronların yapısı, sinir iletimi ve sinaps, impuls santral ve periferik sinir sisteminin yapı ve işlevleri tartışılmıştır. Aynı zamanda sinir sisteminin bazı hastalıklarından; İntrakraniyal Basınç Artışı, İnme, Parkinson Hastalığı, Alzheimer Hastalığı, Multiple Skleroz ve Epilepsi gibi hastalıkların yönetimi ele alındı.

KAYNAKLAR

1. Migliozi JG (2013) The nervous system and associated disorders, İçinde: An Essential Guide for Nursing and HealthCare Students , M Nair, I Peate (eds), John Wiley, s 277-299.
2. Booth KA,Wyman TD (2008)Anatomy, Physiology and pathophysiology for allied Health, Mc Grow Companies.s 59-71.
3. Lazenby RB (2011) The nervous system, İçinde:Handbook of Pathophysiology, fourth edition, Chapter 8, Wolter kluwer, s.233-305.

4. Mollaoğlu M (2016) Sinir sistemi ve hastalıkları ve hemşirelik yönetimi, İçinde: Temel İç Hastalıkları Hemşireliği Ve Farklı Boyutlarıyla Kronik Hastalıklar, N Ovaryolu, Ö Ovaryolu (eds), Çukurova Nobel Kitabevi, s 80-142.
5. Baş F (2014) SSS hücreleri ve aralarındaki iletişim, İçinde: Nörolojik Bilimler Hemşireliği –Kanıtı Dayalı Uygulamalar, MA Topçuğlu, Z Durna, A Karadakovan (çev.eds) ,Nobel Kitabevi, s 3-17.
6. Baş F (2014) Beynin anatomisi ve fizyolojisi, İçinde: Nörolojik Bilimler Hemşireliği –Kanıtı Dayalı Uygulamalar, MA Topçuğlu, Z Durna, A Karadakovan (çev.eds) ,Nobel Kitabevi, s 34-53.
7. Carrol EW,Curtis R (2009) Organization and neuronal function ,İçinde: Pathophysiology –Concept of Altered Health States ,Carol MP, Glenn M (eds), Chapter 48, Eight Edition, Wolters Kluwer Health Lippincott Williams s 1182-1223.
8. Hoerth CL (2014) Nervous system disorder,İçinde: Pathophysiology of Disease, Gary DH, Stephen JM(eds), MC Graw Hill Education, Chapter 7,s 145-186.
9. Yeşilbalkan ÖU, Alankaya N (2015) Sinir sistemi hastalıkları, İçinde: Dahili ve Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Ö Usta Yeşilbalkan, S Çelik (çev.eds) Nobel Kitabevi, s 142-179.
10. Baş F (2014) Spinal kord, İçinde: Nörolojik Bilimler Hemşireliği –Kanıtı Dayalı Uygulamalar, MA Topçuğlu, Z Durna, A Karadakovan (çev.eds) ,Nobel Kitabevi, s 54-66.
11. Balkan S (2002) Serebral vasküler anatomi, İçinde:Klinik Nöroloji E oğul (eds) Nobel& Güneş Kitabevi,s 3-15.
12. Baş F (2014) İntrakraniyal fizyoloji, İçinde: Nörolojik Bilimler Hemşireliği –Kanıtı Dayalı Uygulamalar, MA Topçuğlu, Z Durna, A Karadakovan (çev.eds), Nobel Kitabevi, s 79-83.
13. Porth CM, Gaspard KJ (2015) Organization and control neural function, İçinde: Essential of Pathophysiology, Carol MP (eds), Chapter 34, Wolter Kluwer, s 821-915.
14. Baş F (2014) Otonomik sinir sistemi, İçinde: Nörolojik Bilimler Hemşireliği –Kanıtı Dayalı Uygulamalar, MA Topçuğlu, Z Durna, A Karadakovan (çev.eds) ,Nobel Kitabevi, s 67-77.
15. Pierce E & Braire E (2014) Nursing care of conditions related to the neurological systems, İçinde: Medical Surgical Nursing: A System Approach , AMBrady, C McCabe, M McCann (eds) Wiley Blackwell, s 326-363.
16. Karadağ E (2014) İntrakraniyal Basınç artışı olan hastanın bakımı ve değerlendirilmesi, İçinde: Nörolojik Bilimler Hemşireliği –Kanıtı Dayalı Uygulamalar, MA Topçuğlu, Z Durna, A Karadakovan (çev.eds), Nobel Kitabevi, s 87-106.

17. Book DS (2009) Disorder of brain function, içinde: Pathophysiology –Concept of Altered Health States, Carol MP, Glenn M (eds), Chapter 51, Eight Edition, Wolters Kluwer Health Lippincott Williams s 1299-1335.
18. Karadakovan A (2014) Bilinç durumunun tanılanması, yorumlanması ve bakımı, içinde : Nörolojik Bilimler Hemşireliği –Kanıtı Dayalı Uygulamalar, MA Topçuğlu, Z Durna, A Karadakovan (çev.eds), Nobel Kitabevi, s 107-122.
19. Hung SW (2009) Disorder motor function, içinde: Pathophysiology –Concept of Altered Health States, Carol MP, Glenn M (eds), Chapter 50, Eight Edition, Wolters Kluwer Health Lippincott Williams s 1260-1296.
20. Nair M, Peate I (2015) The nervous system, içinde: Pathophysiology for Nurses at a Glance, s 29-40.